

tott: — indokolt, sőt szükséges lett volna épen a német olvasóközönség előtt ezekre a vádakra bővebben kitérni s Brücknernek ezek támogatására felhozott érveit is tárgyalás alá venni. Midőn Brückner — egy lengyel történetíró, Prochaska nyomán — tanúkra hivatkozik Hunyadival szemben, szerzőnknek az ilyes vádakra nem elég azt mondania: „Fölösleges e vádakra reflektálnunk, mert nemcsak minden alapot nélkülöznek, hanem e rágalomnak ellene mond a hősnek egész élete, valamint a csata lefolyása is, ellentmondanak neki az egykorú források, a melyek szeriut ő mindenütt jelen volt, a hol a szükség kívánta, s a legnagyobb veszélyek elől sem tért ki“ (84. l.). Hasonlóképpen idéznie kellett volna a török történetírókat is a szegedi eskü-megszegésére nézve, mert Brückner azt állítja, hogy erről maguk a törökök semmit sem tudtak, — a mit a *Századok* idézett közleményében Thúry József fényesen megcáfolt (649—650. l.).

Szerzőnk a magyar neveket mind helyesen idézi, itt-ott csupán egy-egy ékezet maradt el, állandóan Budát ír, — miért nevezi hát Szegedet németesen *Szegedin*-nek?

Rácz Lajos.

Barlám és Jozafát legendája és a Bod-kodex egy példája.

A kodexek szövegéből bevezetéssel és jegyzetekkel kiadta *Katona Lajos*. Budapest, Wodianer, 1905. 16° 47 l.

Barlám és Jozafát, a világirodalom egyik legelterjedtebb legendája, ind eredetű és valószínűleg a Lalitavisztára volt a legelső forrása. Innen került sok más munka, köztük a Pancsatantra hatása alá és a nyugati népek irodalmába, így mindenekelőtt a középkori irodalom két főforrásába, Vincentius Bellocensis *Speculum*-ába és Voragói Jakab *Legenda aurea*-jába. Valószínűleg ez utóbbitől jutott aztán mihozzánk is, a Kazinczy-kodexbe, abban a fordításban, („*A ki ez írást írta, egy Ave Máriát kér, 1526.*“), a melyet Katona Lajos ezúttal kiadott. Örömmel üdvözöljük a legendának ezt az új kiadását, melyen az összehasonlító irodalomtörténet egyik legkiválóbb magyar művelőjének a nevét olvassuk. Katona Lajosnak a neve is kezesség rá, hogy értékes kiadással van dolgunk. A bevezetés 6—7 lapnyi, külső terjedelme alig tanúskodik arról, hogy mennyi munka és tudás eredménye. Mondanunk is fölösleges, hogy Katona a kiadáshoz a Nyelvelméltár (6:216—233.) lenyomatán kívül a kéziratot, a *Legenda aurea*-ban levő latin eredetit, sőt még a Billius-féle másik recenziót is használta és a szöveget összevetette velük. Erről a lapok alján levő nyelvi jegyzetek tanúskodnak. A kis munka végén található megjegyzések pedig rámutatnak arra,

hogy a legenda példái közül egyik-másik a Gesta Romanorumban, Pelbárnánál és másutt is előfordúl. Szép bibliographia zárja be a munkát, a mely függelékül a Bod- és Lobkowitz-kodex egy közös példáját közli, a melyet héber eredetűnek tart. Nem közvetlen forrásául egy *Alexandri Magni iter ad Paradisum* cz. munkát jelöl meg.

A Gesta Romanorum és a legenda kiadása között hosszú idő telt el. A mit Katona ezekben ad, azt nemcsak a tanár, az iskola, hanem minden szakember és minden érdeklődő használhatja. És azért ígéretéhez, a mely „régii irodalmunk több jeles termékének hasonló módon való népszerűsítésére“ vonatkozik, csak annyit szólhatunk, hogy a következő intervallum lehetőleg ne legyen ilyen hosszú. Ha valahol, itt méltán igaz, hogy bis dat, qui cito dat.

G—s.

Tóth Rezső : Olasz faluk és városok.

(Budapest, Wodianer, 1905. 16°, 64 lap. Ára 30 f.)

Berzeviczy ragyogó könyve mellett szerényen húzódik meg a Tóth Rezső kis füzete. De azért egyforma szeretettel és melegséggel hirdeti mindkettő a vágyak, a színek, a tavasz narancsillatos hazájának szépségeit. Egyik a múlt varázsos palotáiról beszél, a melyeknek mesevilágba illő fényében, ezer mondájában új renaissanceot ér a cinquecento. A másik, Tóth Rezső kis füzete, nem ide viszi az olvasót. Szép nyári hónapokban, mikor még az örökké zöld Itália is virulóbb, káprázatosabb, csöndes alkonyatkor betérünk a mindig alázatos *padrone*-k kisvárosaiba, faluiba. Megtanít a percz hangulatára. Elvisz Torcelloba, a kis halászfaluba és mesél a temető besüppedt sírjairól, rozsdásodó vaskeresztjeiről, rejtezkedő ibolyáiról. Megmutatja az olasz kis városoknak Garibaldi-szobrait; elmegyünk Bergamoba és a főter estí korzóján hallgatjuk a mint a zenekar lármás hangja Donizettit játszsza. Fürge lóvonaton bejárjuk Piacenzát és a Pó homokszigetei közt csónakázunk; a lelkünk messze, a Tisza füzesei közt jár. Aztán fölülünk a tisztos, öreg postakocsira és a postillon vidám nótákat harsogtat (évszázadok óta ugyanazt), mikor a Brembo vízesei mellett divatos fürdőhelyekre megyünk és pusztuló palotákba. A hol már nincsen semmi — niente, assolutamente niente — csak a múlt. Az visz Assisibe is, hideg hűvötkor a hit melegébe, Umbria hegyei közé. Lent a kriptában Szent-Ferencz alussza álmait. Cziprusok és olejfék illatában elmerengünk, nézzük a kanyargó Tesciot, hallgatjuk a madárdanát, távoli kolompzót . . . Igen, ez Itália: a jelen pezsgő élete, a múlt édes álma és mindig és mindenütt a természet ezer szépsége.

G—s.